

DANSKERE I PRAG

I den store gotiske Teynkirke ved det centrale torv i Prags gammelby er den berømte astronom Tycho Brahe begravet. Efter trakasserier med den unge Christian 4. rejste han i foråret 1597 fra Hven og nåede to år senere til Prag. Her havde han fået ansættelse hos kejser Rudolf 2. Nye bekendtskaber blev indledt, og han arbejdede på at få observationerne fra Hven udgivet.

*

Nær kejserens højt beliggende borg havde Tycho fået overdraget et hus, som ikke findes mere. Herfra kunne han hurtigt tilkaldes, når kejseren ønskede det. Hoffet var stort. Habsburgeren Rudolf var ikke blot tysk-romersk kejser, men også konge af Bøhmen, Ungarn og Kroatien samt ærkehertug af Østrig. Han var

Tycho Brahes gravsten med årstallet MDCI(II), dvs. 1601(03).

en sand renaissancemæcen, og kunstnere og videnskabsfolk fra hele Europa blev tiltrukket af det særprægede miljø, hvor der både var plads til katolikker og protestanter. Kejseren og mange hoffolk var katolske, mens hovedparten af borgerne i kvartererne Den Gamle By og Den Nye By på den anden side af floden Moldau var protestanter.

Tycho nåede blot at arbejde i to år i Prag. 13. oktober 1601 deltog han i en middag hos baron von Rosenberg. Ifølge en samtidig beretning blev der drukket tæt, blæren blev spændt, men af høflighed tilsidesatte han hensynet til sit helbred. Da han kom hjem, var han ikke i stand til at lade vandet. Der er skrevet meget om det påfaldende sygdomsforløb, som ledte frem til døden 24. oktober.

Familien arrangerede en standsmæssig begravelse, og en passende kirke skulle fin-

des. Tycho var protestant, og valget faldt på Teynkirken. Det var bydelens ubestridte hovedkirke, som siden begyndelsen af 1400-årene havde været benyttet af husitterne, opkaldt efter den bøhmiske reformator Johan Hus, der af katolikerne var blevet brændt på bålet som kætter i 1415.

Fra den højt beliggende bolig nær borgen blev den sortklædte kiste i et stort optog ført over Karlsbroen og til kirken. Her kom kisten til at stå i en muret gravkrypt foran en af pillerne nær alteret. Stedet blev markeret af en stor gravsten i rødlig marmor, udført af et lokalt værksted. Der er nok gået en tid, før stenen var færdig, i hvert fald blev dødsåret angivet forkert: 1601 blev til 1603. For at skjule fejlen er de to sidste I'er blevet dækket. I 1604 døde Tychos hustru; hun blev gravlagt i krypten ved mandens side.

Brahe-monumentet, malet af Morten Jepsen 1870 (udsnit). – Frederiksborg-museet.

En udvidelse af gravmonumentet blev udført i form af et epitafium.

Rudolf 2. tiltrak ikke blot kunstnere og videnskabsmænd til sit hof. Han lønnede også krigsfolk. I 1453 havde de fremstormende muslimer erobret Konstantinopel, som blev omdøbt til Istanbul, og siden havde de udvidet deres europæiske territorier. I 1593 indledte Rudolf under navnet »Den lange krig« sit eget korstog mod de fjendtlige naboer mod øst. Det varede indtil 1604.

I Danmark havde den unge Frederik Holgersen Rosenkrantz (1571-1602) fået ansættelse som hofjunker hos Christian 4. Han forførte her en af dronningens kammerjomfruer, Rigborg Brockenhuus, hvis far udvirkede, at den unge mand skulle forlade landet for at kæmpe mod tyrkerne i Ungarn. Det blev dog ikke i krig, at han mistede li-

vet. Han ville skille to duellerende venner ad, men blev såret i hånden. Koldbrand stødte til, han døde 18. august 1602 og blev som Tycho begravet i Teynkirken. Over graven blev opsat et epitafium med en tekst på latin. Monumentet synes ikke at være bevaret, men en afskrift fortæller om hans indsats i krigen.

Endnu en dansk adelsmand deltog i korstoget, Christoffer Lunge (1576-1603), hvis familie ejede herregården Odden i Vendsyssel. Også han havde været hofjunker hos kongen. I 1601 havde han i duel dræbt sin tyske ven David von der Osten. Et forlig kom i stand. Der skulle gives 1000 daler til et gudeligt formål, og den unge mand skulle med familiemedlemmer gøre en kristelig afbigt. Vel som en konsekvens af dommen drog Frederik udenlands for at deltage i krigen i Ungarn. Han døde imidlertid 27 år gammel i Prag i 1603 og blev begravet i Teynkirken. Hans gravsten, som stadig findes, må være fra samme værksted som Tycho Brahes, da de er næsten ens. I midten står den afdøde iført rustning. Ved højre fod er på forsiden af en kasse vist de fire anevåbener, mens hjelmen ligger ved venstre fod. Randskriften på Christoffers sten er kort, men det nævnes, at han skrev sig til Odden. Tychos randskrift er lidt længere: han skrev sig til Knudstrup, var leder på Uraniborg

Christoffer Lunges gravsten.

og ansat hos kejseren. Det videnskabelige virke antydes af globen på kassen med anevåbenerne. En dobbelt halskæde med vedhængt medaljon viser hans høje status.

*

Mindesmærkerne i Teynkirken for de tre danske adelsmænd, der døde i det fremmede, vidner om den rolle, Christian 4. spillede i renæssancens Danmark. Alle havde været ansat hos den unge konge, men måtte af forskellige årsager forlade landet og finde en ny arbejdsgiver. Det blev dog ikke en konge, men en kejser.

Jens Vellew

